

**UCHWAŁA NR XLVII/335/2021
RADY POWIATU KOLSKIEGO**

z dnia 22 grudnia 2021 r.

**w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony
Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026**

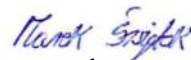
Na podstawie art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249) w zw. z art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 920 z późn. zm.) Rada Powiatu Kolskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022 – 2026”, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Kolskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu Kolskiego

Marek Świątek

Załącznik do Uchwały Nr XLVII/335/2021
Rady Powiatu Kolskiego z dnia 22 grudnia 2021r.

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2022 - 2026**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kole
Koło 2021 r.

Wstęp.....	str. 3
I. Podstawa prawna.....	str. 4
II. Charakterystyka zjawiska przemocy.....	str. 4
2.1. Definicje przemocy w rodzinie.....	str. 4
2.2. Cechy charakterystyczne przemocy.....	str. 5
2.3. Rodzaje przemocy.....	str. 5
2.4. Cykle przemocy.....	str. 6
2.5. Kryzys i interwencja kryzysowa.....	str. 8
2.6. Konsekwencje doświadczania zjawiska przemocy domowej.....	str. 8
2.7. Uwarunkowania stosowania przemocy.....	str. 9
2.8. Podstawowe konsekwencje karne stosowania przemocy.....	str. 10
III. Zasady działania Programu.....	str. 10
IV. Diagnoza.....	str. 11
4.1. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Polsce.....	str. 11
4.2. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w powiecie kolskim.....	str. 17
4.3. Podsumowanie.....	str. 27
V. Zadania samorządów terytorialnych, służb społecznych oraz organizacji pozarządowych w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	str. 27
VI. Cele programu.....	str. 30
VII. Działania służące realizacji celów.....	str. 30
VIII. Obszary działań.....	str. 31
IX. Odbiorcy programu.....	str. 31
X. Przewidywane efekty realizacji programu.....	str. 31
XI. Realizatorzy programu.....	str. 31
XII. Wskaźniki realizacji celów.....	str. 32
XIII. Zasady finansowania Programu.....	str. 32
XIV. Monitorowanie i sprawozdawczość.....	str. 32
Zakończenie.....	str. 32

Wstęp

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem społecznym, które dotyka ludzi niezależnie od ich pozycji społecznej czy ekonomicznej. Stanowi problem, którego nie wolno lekceważyć, gdyż wpływa destrukcyjnie nie tylko na człowieka będącego ofiarą przemocy, ale na całą rodzinę. Odbija się na rolach i strukturach społecznych. Ofiara przemocy ma zaburzone poczucie bezpieczeństwa, nie jest w stanie we właściwy sposób realizować się w życiu osobistym i społecznym. Zjawisko to wpływa na zdrowie psychiczne, równowagę emocjonalną, może być przyczyną wielu schorzeń somatycznych, a nawet zagrażać życiu. Przemoc jest przestępstwem, czyli bezprawnym i zawinionym czynem człowieka, który podlega karze obowiązującej w czasie jego popełnienia.

W ostatnich latach możemy mówić o uwidocznieniu zakresu zjawiska przemocy w rodzinie. Wiedza ta zobowiązuje osoby działające w obszarze pomocy społecznej oraz inne służby do podejmowania adekwatnych i skutecznych działań mających na celu znalezienie rozwiązania problemu.

Samo zjawisko jest trudne do zdiagnozowania. Najczęściej ofiarami przemocy są kobiety i dzieci, czy też osoby starsze. Zauważalnym jest, iż ludzie niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny, jednakże jest to zjawisko coraz częściej ujawniane. Występuje ono we wszystkich warunkach społeczno - ekonomicznych, we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy też sytuacji materialnej.

Przemoc jest demonstracją siły i chęci przejęcia kontroli nad drugą osobą, powoduje u ofiar niską samoocenę, poczucie bezsilności i bezradności, ciągły niepokój, depresje oraz choroby związane ze stresem. Doznawanie lub bycie świadkiem przemocy przez dzieci prowadzi do nieodwracalnych skutków, które mogą objawić się dopiero w życiu dorosłym.

Rodzina jest miejscem, w którym kształtuje się osobowość, system wartości i styl życia człowieka. Dbanie o odpowiednie relacje wewnątrzrodzinne, ochrona dóbr osobistych, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa jest także zadaniem państwa, dlatego też niezbędne jest objęcie pomocą i wsparciem ofiary przemocy, a także podjęcie stanowczych działań wobec sprawców, by przemoc nie powtarzała się.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem skomplikowanym, niezbędne jest, więc wielodyscyplinarne podejście do tego problemu, a podejmowane przez samorząd działania muszą mieć charakter systemowy.

Mając na celu efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zmniejszanie negatywnych następstw tego zjawiska w życiu społecznym i rodzinnym, w powiecie kolskim od 2011 roku realizowany jest Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Z analizy danych za ubiegłe lata wynika zapotrzebowanie na działania profilaktyczne w tym zakresie, a także udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą.

Program ma służyć wytyczeniu kierunków działania dla wszystkich podmiotów szczebla powiatowego zaangażowanych w realizację założeń pomocy osobom uwięzonym w zjawisko przemocy lub nim zagrożonym. Zaplanowane działania mają na celu poprawę sytuacji rodzin doznających przemocy, a także ochronę osób i rodzin zagrożonych tymże zjawiskiem.

Program podlegać będzie ewaluacji w zależności od potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar.

I. Podstawa prawna

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie oparty jest przede wszystkim na założeniach ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249) oraz Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 stanowiący załącznik do Uchwały Nr 16 Rady Ministrów z dnia 1 lutego 2021 r.

Pozostałe akty prawne niezbędne do realizacji Programu, to:

- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359)
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 534 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1444 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119)
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2021 r. poz. 1882 z późn. zm.)
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno - edukacyjne (Dz.U. z 2011 r. Nr 50, poz. 259)
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2011 r. Nr 209, poz. 1245)
- rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz.U. z 2011 r. Nr 81, poz. 448)
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 920 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 685 z późn. zm.)
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017 - 2022 (Dz.U. z 2017 r. poz. 458).
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kolskiego na lata 2021 - 2025.

II. Charakterystyka zjawiska przemocy

2.1 Definicja przemocy w rodzinie

Zgodnie z art. 2 ust. 2 Ustawy - przemoc w rodzinie, to: „jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie albo zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Powszechnie przemoc traktowana jest jako akt godzący w osobistą wolność jednostki przyczyniający się do jej fizycznej, a także psychicznej szkody, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji i zmuszanie jej do zachowań niezgodnych z własną wolą. Przemoc upokarza, wywołując cierpienie, rodząc tym samym nienawiść i pragnienie odwetu.

Przemoc pojmowana jest także, jako wywieranie wpływu na innych ludzi w wyniku, którego ich aktualny poziom rozwoju somatycznego i duchowego jest mniejszy niż potencjalny poziom tego rozwoju.

Stosowanie przemocy prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji, chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci, powoduje ona w ich psychice nieodwracalne skutki, które mogą dać znać o sobie dopiero w życiu dorosłym.

Pozostawanie w związku pełnym krzywdzenia wynika między innymi z wyznawania tradycyjnych wartości takich jak miłość, trwałość małżeństwa, przekonania o zależności ekonomicznej od sprawcy i niemożności samodzielnego funkcjonowania, wiary w obietnice sprawcy, nieracjonalnego obwiniania się za przemoc, czy też braku wiedzy na temat miejsca, gdzie osoba dotknięta przemocą może znaleźć bezpieczne schronienie i specjalistyczną pomoc.

Zgodnie z prawem przemoc, wykorzystywanie, bicie, krzywdzenie osób bliskich jest przestępstwem, na które każdy ma prawo, a nawet obowiązek reagować. Należy pamiętać, iż każdy człowiek, niezależnie od płci, wieku, stanu zdrowia, pochodzenia, czy wyznania ma prawo do godnych warunków życia, poszanowania własnej osoby, indywidualności, do realizowania się w życiu osobistym, społecznym i zawodowym. Nikt nie musi być idealny, każdy ma prawo do błędów. W przypadku braku możliwości lub nieumiejętności rozwiązania problemu z wykorzystaniem potencjału własnego ma prawo zwrócić się o adekwatną pomoc.

2.2 Cechy charakterystyczne przemocy

Przemoc charakteryzuje to, że:

- **jest intencjonalna** - przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- **siły są nierównomierne** - w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, sprawca przemocy jest silniejszy od ofiary;
- **działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej** - sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.);
- **powoduje cierpienie i ból, szkody fizyczne lub psychiczne** - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary, szkody mogą być wymierne albo nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe, czy też odroczone w czasie, doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

2.3 Rodzaje przemocy

Przemoc fizyczna - to wszelkiego rodzaju bezpośrednie działanie z użyciem siły, powoduje naruszenie lub realne zagrożenie sfery cielesnej osoby doznającej przemocy, m.in. bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożenie ich użyciem, zadawanie bólu.

Przemoc psychiczna - sprawowanie przez sprawcę psychicznej kontroli nad ofiarą, np. straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczenie lub groźenie zniszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów. W efekcie u ofiary może powodować nerwowość, zaburzenia snu, bóle głowy, stałe poczucie winy, strach a nawet depresję, która w rezultacie może doprowadzić do samobójstwa.

Przemoc seksualna - w szczególności zmuszanie do odbywania stosunku lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także zmuszanie do współżycia w nieakceptowanej formie. Przemoc seksualna jest często przez ofiary molestowania ukrywana, co w znacznym stopniu utrudnia udzielenie im pomocy.

Przemoc finansowa (ekonomiczna) - jest pewną formą, która prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy. Wyraża się np. w odbieraniu zarobionych pieniędzy, renty, emerytury, zakazywaniu podjęcia pracy zawodowej, nie dawaniu wystarczającej ilości środków finansowych na prowadzenie gospodarstwa domowego.

Przemoc polegająca na osaczeniu - np. ciągłe chodzenie za kimś, dzwonienie do niego w celu wyrządzenia mu krzywdy, zastraszania lub nękania.

Przemoc w wymiarze społecznym - zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie jej wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych.

Przemoc polegająca na zaniedbaniu - zaniedbanie emocjonalno - intelektualne np. brak fizycznego lub słownego wyrażania uczuć, brak wsparcia emocjonalnego lub zaniedbanie fizyczne tj. brak ochrony, nieadekwatna higiena i brak opieki medycznej, pozbawienie jedzenia, ubrania, schronienia, nieudzielenie pomocy.

Cyberprzemoc - nowe oblicze przemocy z wykorzystaniem różnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych (poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi itd.). Akty cyberprzemocy przyjmują różne formy np. nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie i rozsyłanie kompromitujących zdjęć, filmów, podszywanie się w Sieci pod kogoś wbrew jego woli.

2.4 Cykle przemocy

Przemoc w rodzinie nie jest czynem jednorazowym. Często ma długą i wieloletnią historię. Przemoc domowa zwykle powtarza się według zauważalnej prawidłowości, tworząc tzw. cykle przemocy. Na tenże cykl składają się 3 następujące po sobie fazy: faza narastania napięcia, faza ostrej przemocy i faza miodowego miesiąca.

Faza narastania napięcia jest pierwszą fazą cyklu. Charakteryzuje ją pojawienie się coraz większej liczby sytuacji konfliktowych oraz wyczuwalny wzrost napięcia w związku. Jeden z partnerów staje się drażliwy, każdy drobiazg wyprowadza go z równowagi, jest ciągle spięty i poirytowany, swoje emocje wyładowuje na drugiej osobie, może ją poniżać, krytykować. Sprawia wrażenie, jakby nie panował nad swoim gniewem. Każdy szczegół jest dobrym pretekstem do wszczęcia konfliktu i awantury. W tej fazie partner może, (ale nie musi) pić więcej alkoholu, przyjmować narkotyki lub inne substancje odurzające. Reakcją osoby doznającej przemocy najczęściej jest próba opanowania sytuacji za wszelką cenę. Zaczyna przeproszać partnera za swoje zachowanie, uspakając go, wywiązywać się z wielką starannością ze swoich obowiązków i zachcianek partnera lub milczeć, czasem rozmawiać, próbować rozładować napięcie, usprawiedliwiać swoje „niewłaściwe” zachowanie. Ciągłe zastanawia się,

co jeszcze może zrobić, aby tylko nie doszło do wybuchu agresji, skrzywdzenia jej i dzieci. Tłumaczy sobie powody, przez które partner jest taki nerwowy, poirytowany czynnikami zewnętrznymi: „miał zły dzień”, „to przez alkohol”, „miał ciężki dzień w pracy”. W tej fazie u osób dotkniętych przemocą mogą pojawić się dolegliwości psychosomatyczne (problemy zdrowotne bez fizycznej przyczyny, których tłem są problemy psychologiczne), takie jak ból żołądka, głowy, bezsenność, zaburzenia w rytmie oddychania, ból w klatce piersiowej, utrata apetytu. Jedne osoby stają się bardziej apatyczne, przygnębione, drugie zaś bardziej nerwowe, spięte, niespokojne lub stany te występują naprzemiennie. Jest to wynik narastania napięcia, które po pewnym czasie staje się nie do zniesienia. Czasem zdarza się, że osoby doznające przemocy same wywołują w pewnym momencie kłótnie po to, żeby „mieć to wszystko już za sobą” i odczuć swego rodzaju ulgę.

Osoba doznająca przemocy w rodzinie nie ponosi odpowiedzialności za to, że partner stosuje przemoc. Odpowiedzialność za swoje zachowanie ponosi jedynie osoba, która się go dopuszcza! Przyjęcie takiego toku myślenia: skoro ja jestem odpowiedzialna za to, że nie jest teraz między nami dobrze, to ja mogę sprawić, że będzie dobrze (znaczy nie będzie przemocy) jest wielką pułapką! Oznacza to, że osoba krzywdzona zaczyna się podporządkowywać partnerowi, rezygnując z własnych potrzeb, czemu zaczyna towarzyszyć mieszanina różnych emocji; może rozwijać się mechanizm wyuczonej bezradności.

Faza ostrej przemocy to faza, w której napięcie narastające w partnerze znajduje upust. Jego zachowanie staje się bardzo nieprzewidywalne, gwałtowne, często wpada w szał. Wybuchy gniewu mogą wywołać drobiazgi. Dochodzi do eksplozji zachowań agresywnych, które mogą objawiać się biciem pięściami, przedmiotami (książka, garnek, kabel itp.), kopaniem, grożeniem bronią, duszeniem. Można zauważyć również silne natężenie agresji słownej. Osoba doznająca przemocy ponownie stara się zrobić wszystko, żeby uspokoić partnera i ochronić siebie. Przeprasza, jest miła, uprzejma, biernie poddaje się stosowanej przemocy, ale nie przynosi to oczekiwanego efektu. Jego złość, frustracja narastają coraz bardziej. Po zakończeniu wybuchu przemocy, osoba doznająca przemocy często jest w szoku. Odczuwa wstyd i przerażenie, jak również złość i bezradność, jest oszołomiona. Skutki użytej przemocy mogą być różne. Te fizyczne to m.in.: podbite oko, siniaki i otarcia, wybity ząb, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, poronienie, a nawet śmierć. Od strony psychologicznej następstwem doznawania przemocy mogą być: apatia, depresja, a w konsekwencji nawet samobójstwo.

Faza miodowego miesiąca ma miejsce w momencie, kiedy sprawca wyładował już swoje emocje i wie, że przekroczył różne granice, zmienia się w zupełnie inną osobę. Zaczyna przeproszać osobę pokrzywdzoną za to, co zrobił, szczerze żałuje swojego zachowania, obiecuje, że TO już się nigdy nie powtórzy, że nie wie zupełnie, co się z nim stało, starając się znaleźć zewnętrzne wytłumaczenia dla swojego zachowania. W tej fazie sprawca przemocy zaczyna okazywać skrucę, ciepło i miłość. Dbą o drugą stronę, spędza z nią czas i utrzymuje satysfakcjonujące kontakty seksualne. Patrząc z zewnątrz na takie osoby, można odnieść wrażenie, że są szczęśliwą, świeżo zakochaną parą. W wyniku takiego zachowania partnera osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć, że jednak jej ukochany się zmienił i tak naprawdę niedawny akt przemocy był tylko incydentem. Spełniają się jej marzenia o cudownej miłości, odczuwa bliskość i zespolecie z partnerem. Życie we dwoje jest znowu piękne i pełne nadziei. Widzi go takiego, jakiego chce widzieć, w końcu on jest nie tylko „agresorem”, lecz nieraz udowodnił, że potrafi być miły, dobry i kochający. Jeśli wcześniej osoba krzywdzona weszła na drogę prawną (złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, sprawa rozwodowa, itp.), w tej fazie może się wycofać z tych działań, wierząc, że sytuacja wróciła do normy i przemoc już nie powróci. Faza miodowego miesiąca może się różnie rozkładać w czasie - może trwać od kilku do nawet kilkunastu miesięcy, jednak mija i przemoc ponownie zatacza krąg - pojawia się faza narastania napięcia, następnie faza ostrej przemocy i miodowego miesiąca. Prawdziwym

zagrożeniem, jakie niesie za sobą ta faza jest fakt, że przemoc w następnym cyklu jest jeszcze gwałtowniejsza.

Cykle takie mogą trwać przez wiele lat, przy czym zwykle z upływem czasu skracają się fazy miodowego miesiąca, a wydłużają i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i gwałtownej przemocy. To, co kiedyś było w fazie miodowego miesiąca przyjemnością, przekształca się w unikanie przykrości, bólu i cierpienia. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy.

2.5 Kryzys i interwencja kryzysowa

Ze zjawiskiem przemocy nierozłącznie związane są pojęcia kryzysu i interwencji kryzysowej. Oba te pojęcia nie są terminami precyzyjnymi.

„Kryzys” wydaje się jednym z najczęściej używanych w dzisiejszym świecie pojęciem. Słowo to pochodzi z języka greckiego. Czasownik *krinein* - oznacza rozdzielać, odsiewać, rozstrzygać, decydować, sądzić, natomiast pochodzący od niego rzeczownik *krisis* to wybór, rozstrzygnięcie. Władysław Kopaliński w Słowniku wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych (1989 r.) kryzys definiuje, jako okres przełomu, przesilenia, decydujących zmian.

Cztery fazy reakcji kryzysowej według Gerarda Caplana:

I faza - narastające uczucie niepokoju i napięcia, prowadzące do uruchomienia znanych już sposobów pozwalających na osiągnięcie homeostazy,

II faza - pojawia się dezorganizacja działania i silna potrzeba pomocy, osoba w kryzysie zauważa, że nie jest w stanie sama poradzić sobie z problemem, wzrasta u niej napięcie, ale jednocześnie występuje najsilniejsza podatność na zmianę,

III faza - w wyniku napięcia następuje mobilizacja wszystkich rezerw,

IV faza - kryzys się kończy, następuje satysfakcjonujące rozwiązanie, bądź na skutek niepowodzenia zachowanie nieprzystosowawcze, co oznacza utrzymanie homeostazy pozornej, ze zwiększoną podatnością na sytuacje podobne do tej, która wywołała kryzys.

Osoba znajdująca się w kryzysie często nie jest w stanie rozwiązać problemu we własnym zakresie. Najlepsze efekty w pomocy osiąga się wykorzystując cechy charakterystyczne dla II fazy kryzysu, tj. silna potrzeba pomocy i podatność na zmianę.

Funkcjonuje wiele definicji „interwencji kryzysowej”. Wanda Badura - Madej definiuje ją, jako formę pomocy psychologicznej, polegającą na kontakcie terapeutycznym, skoncentrowanym na problemie wywołującym kryzys, w którym dochodzi do konfrontacji osoby z kryzysem i do jego rozwiązania (W. Badura - Madej, Wybrane zagadnienia interwencji kryzysowej, Wyd. ITERA, Warszawa, 1998).

Interwencja kryzysowa jest formą indywidualnej pomocy psychologicznej, ukierunkowana mniej lub bardziej bezpośrednio na szeroko rozumiany kryzys emocjonalny. Ma ona charakter oddziaływania krótkoterminowego, koncentrującego się na szerokim zakresie zjawisk, mogących mieć wpływ na równowagę emocjonalną jednostki, rodziny i grupy (Sęk H. red (2005) Psychologia kliniczna. T. II, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN).

Interwencja kryzysowa czerpie z rozmaitych form oddziaływania i pomocy. Relacja wsparcia interwencyjnego ma charakter przejściowy i krótkotrwały a jej celem są m.in.:

- wspieranie klienta, umożliwienie mu powrotu do emocjonalnej równowagi,
- zapobieganie hospitalizacji,
- skłonienie klienta do innego spojrzenia na wydarzenia krytyczne.

2.6 Konsekwencje doświadczania zjawiska przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody dla zdrowia psychicznego i fizycznego, jak i poważne, długotrwałe

problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

U osoby doświadczającej długotrwałej przemocy uwidaczniają się problemy somatyczne i emocjonalne. Do najczęstszych objawów należą: obrażenia ciała, choroby somatyczne związane ze stresem, przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w stany depresyjne, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Osoby doświadczające przemocy niejednokrotnie zmieniają zdanie, bronią sprawcy. Zachowania te wynikają z wyuczonej bezradności, czy też stresu pourazowego. Wycofanie się z aktywnych działań służących wyjściu z przemocy może mieć związek z przekonaniem o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami albo z niskiej samooceny.

Dzieci są często bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Pomijając obrażenia cielesne, przemoc ze strony najbliższych powoduje u dziecka zaburzenie poczucia bezpieczeństwa i zaufania. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb nie pozostaje bez znaczenia dla dalszego rozwoju młodego człowieka, a także może być przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych.

Dzieci doświadczające przemocy seksualnej wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny, poczucie bezwartościowości i bezradności.

Przemoc psychiczna może prowadzić do nieprzystosowania emocjonalnego i psychicznego objawiającego się poprzez niski poziom kompetencji społecznych oraz trudności w kontaktach z rówieśnikami, deficytów intelektualnych w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywania konfliktów i kreatywności, problemów afektywno - behawioralnych takich jak: agresja, samoponiżanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm.

Konsekwencje przemocy ujawniają się po długim czasie, kiedy dziecko dorasta, lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego: trudnościach w nauce, wagarowaniu, ucieczkach z domu, udziale w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysokim poziomie agresji, nadużywaniu alkoholu i narkotyków.

Przemoc domowa to również poważny problem społeczny. Zniszczony zostaje cały system rodzinny, odebrane poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju. Istnieje duże ryzyko powielania przez najmłodszych zachowań przemocowych w dorosłym życiu. Brak właściwej reakcji na przemoc potęguje ją i utrwala, niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

2.7 Uwarunkowania stosowania przemocy.

- **Czynniki biologiczne** - temperament, uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego, urazy organiczne mózgu, trudności adaptacyjne człowieka, padaczka skroniowa. Napady niosą za sobą stany zmienionej świadomości, amnezje, agresywne i impulsywne zachowania.

- **Czynniki psychologiczne** (zaburzenia osobowości) - osobowość nieprawidłowa, charakteropatie, zaburzenia kontroli emocjonalnej i kontroli zachowań, stres, frustracja, silne negatywne emocje, chłód emocjonalny, przeżycia traumatyczne np. bycie ofiarą, świadkiem przemocy.

- **Czynniki środowiskowe** - niski status socjoekonomiczny, izolacja społeczna rodziny, brak wsparcia z zewnątrz, stres związany z brakiem zatrudnienia, problemy finansowe, trudności

wychowawcze z dziećmi, zazdrość, zdrada małżeńska. Te czynniki mogą wywoływać frustrację, a to z kolei przyczynia się do stosowania przemocy.

- **Czynniki społeczno - kulturowe** - przemoc, jako wzorzec przekazywany z pokolenia na pokolenie. Przemoc w rodzinie jest skutkiem wielowiekowego, społecznego na krzywdzenie osób najbliższych (w szczególności kobiet i dzieci). W wielu środowiskach akceptuje się bicie i stosowanie kar cielesnych. Panuje przekonanie o dominującej roli mężczyzny w rodzinie. W takich środowiskach osoby doznające przemocy rzadko mogą liczyć na pomoc i wsparcie osób spoza rodziny. Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem przemocy, przyswajają zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że przemoc to najlepszy i najskuteczniejszy sposób rozwiązywania konfliktów. Stosowanie przemocy wynika z braku umiejętności komunikowania się z otoczeniem. Wówczas relacje, jakie zachodzą między uczestnikami procesu komunikacji, próba przeforsowania swojego zdania, uzyskanie czegoś od drugiej osoby odbywa się przy pomocy krzyku, zastraszania, szantażu, bicia. Tym samym proces wulgaryzuje się, a w skrajnych przypadkach przybiera formy przemocy fizycznej.

- **Substancje chemiczne** - alkohol, narkotyki wywołują agresję, stymulują i pobudzają do działania, jednocześnie osłabiając zdolność do samokontroli.

2.8 Podstawowe konsekwencje karne stosowania przemocy

Prawo ściga sprawców przestępstw przeciwko osobom bliskim m.in.:

- z art. 207 § 1 Kodeksu Karnego - znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny - podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5 (ścigane z urzędu);
- z art. 191 § 1 Kodeksu Karnego - kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia - podlega karze pozbawienia wolności do lat 3 (ścigane z urzędu);
- z art. 197 § 1 Kodeksu Karnego - kto przemocą lub groźbą bezprawną lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12 (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego);
- z art. 209 § 1 Kodeksu Karnego - kto uporczywie uchyla się od wykonywania ciążącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez nie łożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2 (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego, organu pomocy społecznej lub organu podejmującego działania wobec dłużnika alimentacyjnego, ewentualnie z urzędu).

III. Zasady działania Programu

W zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, stosującym przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie Program oparty jest na zasadach:

- wzajemnej współpracy i współdziałania organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych, kościołów oraz związków wyznaniowych, a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnym następstwom;

- jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby, szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich prawa do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

Konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społecznej dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemem. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej zarówno sprawcom jak i ofiarom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci (interwencja kryzysowa).

Realizatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kole oraz współpracujące z nim instytucje i podmioty działające w sferze ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

IV. Diagnoza

4.1 Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Polsce

Skala przemocy w rodzinie, jako zjawiska zachodzącego w środowisku zamkniętym, jest niezwykle trudna do oszacowania. Składa się na to wiele przyczyn, poczynając od braku udziału osób trzecich, oporu ofiar przed wyjawieniem sytuacji na zewnątrz ze względu na uwarunkowania społeczne, obawę przed rozpadem związku, przed zachowaniem sprawcy.

Badając skalę przemocy należy oprzeć się na twardych danych statystycznych, które działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie służby gromadzą coraz więcej. Jej wymiar ocenić można również poprzez badania naukowe oraz badania opinii publicznej.

Dane statystyczne dotyczące interwencji właściwych służb w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie wykazywane są najczęściej w rocznych sprawozdaniach statystycznych, a przede wszystkim w sprawozdaniu z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Badania opinii publicznej w Polsce, w zakresie przemocy w rodzinie, zlecane są raz do roku w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a każde z nich, począwszy od 2007 r. dotyczyło innej sfery tego obszaru. Wyniki tych badań dostępne są na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Służbą, która najczęściej pozyskuje informacje o występowaniu przemocy w rodzinie jest Policja. Policja od wielu lat prowadzi dane statystyczne dotyczące interwencji w rodzinach z uwagi na stosowanie tam przemocy.

Dane gromadzone w statystykach policyjnych zamieszczonych na stronie internetowej www.statystyka.policja.pl wskazują skalę występowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie kraju. Do opracowania diagnozy wykorzystano dostępne dane za lata 2018 – 2020.

Wykres nr 1 przedstawia liczbę wypełnionych przez funkcjonariuszy Policji formularzy „Niebieskich Kart”. Procedura „Niebieskiej Karty” przewiduje ścisłą współpracę służb realizujących zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jej celem jest zapobiegnięcie dalszemu stosowaniu przemocy w rodzinie oraz realizowanie indywidualnego planu pomocy.

Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Dokonana w 2010 r. nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przemocy w rodzinie nałożyła na Radę Ministrów obowiązek wydania rozporządzenia określającego zasady procedury

„Niebieskie Karty” oraz wzory stosownych formularzy. Szczegółowe warunki realizowania procedury „Niebieskie Karty” określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku. Wspomniana procedura postępowania ma na celu zatrzymanie przemocy w rodzinie oraz pomoc w wychodzeniu z tej sytuacji. Uruchomienie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” przez przedstawiciela jednej z następujących służb: policji, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (np. pracownika socjalnego), oświaty (np. pedagoga, dyrektora szkoły, nauczyciela), ochrony zdrowia (np. lekarza, pielęgniarkę), komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Wszczęcie procedury winno występować nawet w sytuacjach, w których jedynie zaistniało podejrzenie stosowania przemocy, nawet niepoparte dowodami. Dopiero w toku prowadzenia procedury wymaga się, aby przypuszczenie stosowania przemocy zostało uzasadnione.

- Niebieska Karta - A - wszczęcie procedury. Osoba wszczynająca procedurę przekazuje wypełniony formularz do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego niezwłocznie tzn. nie później niż w terminie 7 dni (kopia zostaje u wszczynającego procedurę). Następnie przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego, nie później niż w ciągu 3 dni przekazuje go członkom Zespołu lub grupie roboczej.

- Niebieska Karta - B - przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

- Niebieska Karta - C - na posiedzeniu członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupa robocza, w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz „Niebieska Karta - C”. Niestawiennictwo osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie - nie wstrzymuje prac Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

- Niebieska Karta - D - członkowie ZI lub grupy roboczej wypełniają formularz „Niebieska Karta - D” w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Możliwe jest wypełnienie formularza w miejscu zamieszkania osoby podejrzanej o stosowanie przemocy. Zakończenie procedury następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie w sposób trwały oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. Procedura zostaje również zamknięta, gdy zespół rozstrzygnie o braku zasadności podejmowania działań.

W 2020 r. nastąpił spadek liczby wypełnionych przez Policję formularzy „Niebieska Karta - A” w odniesieniu zarówno do 2019 r. jak i 2018 r.

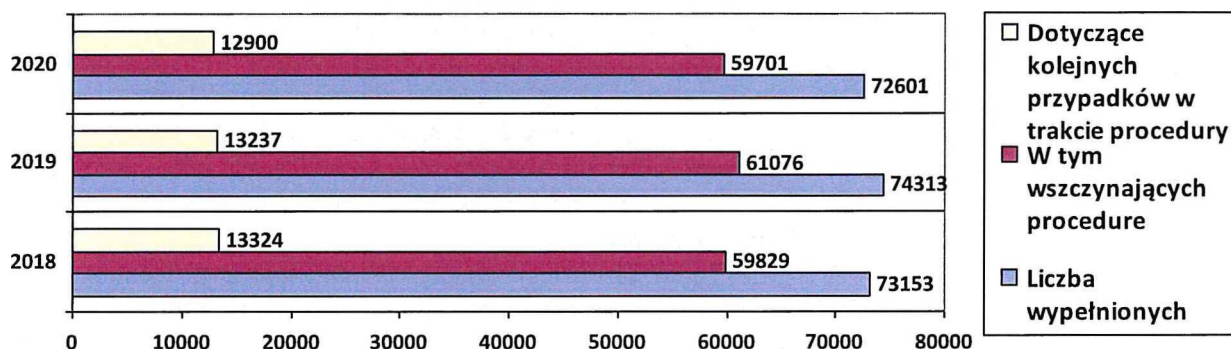
W roku 2020 funkcjonariusze Policji wypełnili 72 601 formularzy „Niebieska Karta - A” co w stosunku do 2019 roku stanowi spadek o 2,30% (wówczas wypełniono 74 313 formularzy) natomiast w stosunku do 2018 r. spadek ten wynosi 2,25% (wypełniono 73 153 formularze).

Mniej sporządzonych „Niebieskich Kart” nie do końca oznacza zmniejszenie się przypadków występowania przemocy domowej. Należy nadmienić, iż rok 2020 był okresem szczególnie trudnym dla osób uwikłanych w przemoc w rodzinie, z uwagi na pojawienie się pandemii COVID - 19 i wprowadzeniu obostrzeń. W związku z pandemią i koniecznością przebywania w domu (nauka i praca zdalna) sytuacje związane z przemocą mogły zdarzać się jeszcze częściej. Ludzie żyli pod presją wynikającą nie tylko z samego zamknięcia, ale także w związku z pojawieniem się problemów finansowych, utratą pracy lub obawą o jej utratę. Ponadto w okresie tym, pracownicy socjalni OPS rzadziej wychodzili w teren, a Policji przybyło nowych obowiązków związanych z egzekwowaniem i przestrzeganiem obostrzeń. Tymczasem, to właśnie te dwie grupy zawodowe do tej pory przodowały w liczbie sporządzanych „Niebieskich Kart”.

W związku z powyższym nie oznacza to, że przypadków przemocy w rodzinie było mniej. Okazuje się, że w tym czasie odnotowano wzrost zgłoszeń w formie telefonicznej (telefony zaufania, punkty informacyjno - konsultacyjne), czy przez media społecznościowe. Przedłużająca się izolacja niekorzystnie wpływała również na nasz stan emocjonalny, co mogło objawiać się lękami a nawet depresją, sprzyjać uzależnieniom. Dlatego właśnie statystyki za ostatni rok mogą nie oddawać faktycznej skali przemocy.

Wykres nr 1

Liczba wypełnionych przez funkcjonariuszy Policji formularzy „Niebieska Karta”.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących ze strony internetowej:
www.statystyka.policja.pl

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby ofiar przemocy w rodzinie oraz liczby osób podejrzanych o stosowanie przemocy, wobec których podjęto stosowne działania. Dodać trzeba, że zwykle w rodzinie sprawcą przemocy jest tylko jedna osoba, a pokrzywdzonych osób może być jedna lub więcej. Wskazują na to poniższe dane policyjne.

Tabela nr 1

Liczba ofiar przemocy oraz osób podejrzanych o stosowanie przemocy.

	Dane za rok 2018	Dane za rok 2019	Dane za rok 2020
Ogólna liczba ofiar przemocy	88133	88032	85575
Liczba ofiar – kobiet	65057	65195	62866
Liczba ofiar – mężczyzn	10672	10676	10922
Liczba ofiar – małoletnich	12404	12161	11787
Ogólna liczba osób podejrzanych o przemoc	73654	74910	73228
Liczba podejrzanych sprawców – kobiet	6045	6448	6677
Liczba podejrzanych sprawców – mężczyzn	67306	68148	66198
Liczba podejrzanych sprawców – nieletnich	303	314	353
Ogólna liczba podejrzanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	43182	42583	39798
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – kobiety	1903	2126	1986
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – mężczyźni	41257	40435	37781
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu – nieletni	22	22	31
Liczba dzieci umieszczonych w niezagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	427	309	288

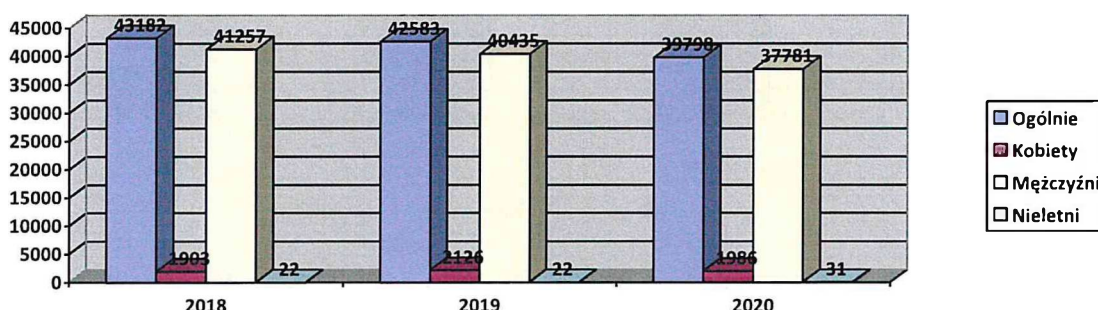
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących ze strony internetowej:
www.statystyka.policja.pl

Tabela nr 1 ukazuje także znaną prawidłowość współwystępowania problemu alkoholowego z zachowaniami przemocowymi. Z analizy danych statystycznych wynika, iż większość osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, działa

będąc pod wpływem alkoholu (39 798 osób). Należy jednak zauważyć, iż w tym obszarze nastąpił spadek w odniesieniu do 2019 r. i 2018 r. (odpowiednio o 2 785 osób i 3 384 osoby).

Wykres nr 2

Liczba osób, którzy są podejrzani o stosowanie przemocy w rodzinie będących pod wpływem alkoholu.

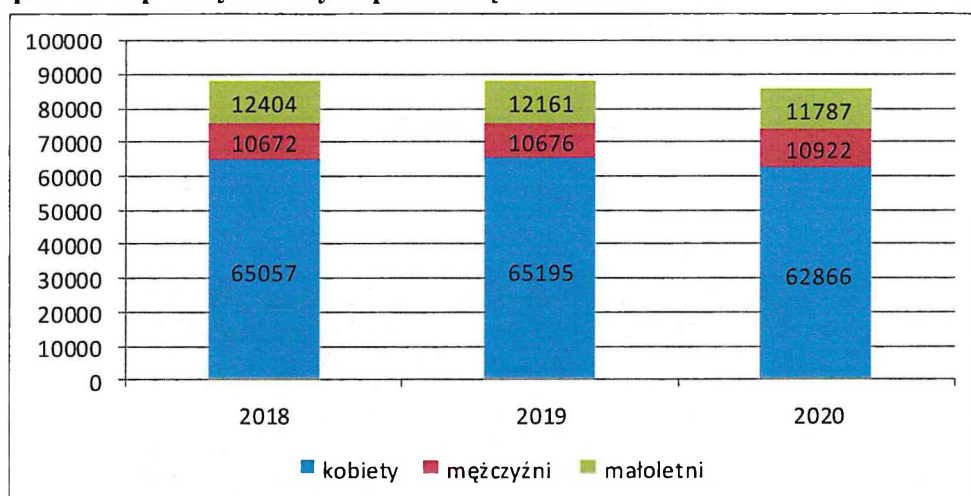
*Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących ze strony internetowej:
www.statystyka.policja.pl*

Warto zwrócić uwagę na powyższe dane. W 2020 r. ogólna liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu, spadła o 2 785 osób w stosunku do 2019 r., jednak nadal najliczniejszą grupą osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu, stanowią mężczyźni tj. 94,93% ogólnej liczby.

Niezwykle ważne są także dane dotyczące liczby i płci osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie. Pozwala to na zbadanie zarówno liczby, jak i odsetka osób pokrzywdzonych, przez pryzmat płci i wieku.

Przedstawione dane pokazują liczbę osób pokrzywdzonych w poszczególnych latach, co daje pewien obraz skali przemocy w rodzinie w Polsce, ponieważ ukazują osoby rzeczywiście dotknięte tego rodzaju przemocą. Podobnie jak w latach ubiegłych, największą grupę osób, co, do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie stanowiły kobiety (62 866 osób). W dalszej kolejności pozostają osoby małoletnie - 11 787 osób oraz mężczyźni 10 922 osoby. Przy czym spadek odnotowano tylko wobec kobiet i osób małoletnich natomiast w odniesieniu do mężczyzn nastąpił wzrost.

Wykres nr 3

Liczba i płeć osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących ze strony internetowej: www.statystyka.policja.pl

Obserwując trendy wynikające z powyższego wykresu należy wskazać, że od wejścia w życie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, a następnie nowelizacji tej ustawy, wprowadzającej zakaz stosowania kar cielesnych wobec dzieci, spada liczba dzieci, jako osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie, zaś wzrasta odsetek kobiet i mężczyzn, jako osób pokrzywdzonych tego rodzaju zjawiskiem.

Natomiast w związku z wejściem w dniu 30 listopada 2020 r. przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 956 z późn. zm.), na podstawie, których policjant ma prawo wydać wobec osoby, która swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie, w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, stwarza zagrożenie dla życia i zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą, nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Nowe rozwiązanie ma na celu szybkie izolowanie osoby stosującej przemoc w rodzinie od osoby dotkniętej przemocą.

Pracownicy socjalni zatrudnieni w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej stanowią drugą grupę zawodową najczęściej sporządzającą formularz „Niebieskiej Karty”, w przypadku, gdy w danej rodzinie doszło do stosowania przemocy. Podstawę prawną takiego działania wprowadziła ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, która w art. 7 wprowadziła przesłankę przemocy w rodzinie, jako podstawę do udzielenia osobom i rodzinom pomocy społecznej. Na podstawie w/w ustawy wydano rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 kwietnia 2005 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego, do którego załącznikiem był formularz pt. „Pomoc społeczna - Niebieska Karta dotycząca przemocy w rodzinie”. Wypełniane formularze stały się podstawą gromadzenia danych statystycznych od 2006 r.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że w związku z wejściem w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, obowiązek realizacji, w tym wszczynania procedury „Niebieskiej Karty”, poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A”, nałożyło także na inne służby, aniżeli Policja oraz pracownicy socjalni.

Dane statystyczne wynikające ze Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. wskazują,

że łącznie wszystkich „Niebieskich Kart” wypełnionych w 2019 r. było 94 716 (2018 - 93 311), w tym przez przedstawicieli:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej - 12 083 (2018 - 11 177),
- Policji - 74 313 (2018 - 73 153),
- Gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych - 2 813 (2018 - 3 927),
- Oświaty - 4 849 (2018 - 4 431),
- Ochrony Zdrowia - 658 (2018 - 623).

Natomiast jak wynika z danych MRPiPS oraz Policji w roku 2020 łącznie wszystkich „Niebieskich Kart” sporządzonych było 91 373 w tym przez przedstawicieli:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej - 10 065 kart,
- Policji - 72 601,
- Gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych - 2 369,
- Oświaty - 5 307
- Ochrony Zdrowia - 1 031 kart.

W zakresie osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie bardzo interesujące są dane dotyczące sporządzonych „Niebieskich Kart - C” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę. Zgodnie z § 8 ust. 2 w/w rozporządzenia, na posiedzeniu członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej w obecności zaproszonej osoby, co, do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz „Niebieska Karta - C”.

W 2019 r. kart tych było wypełnionych 62 888, co oznacza, że taka była minimalna liczba osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie, objętych procedurą „Niebieskiej Karty”, albowiem mogło się zdarzyć, że wobec małych dzieci, które także były dotknięte przemocą w rodzinie, nie wypełniano osobno „Niebieskiej Karty - A”, zaś objęte były pomocą w indywidualnym planie pomocy, sporządzonym w „Niebieska Karta - C”, dla ich matki/ojca. Podsumowując „Niebieska Karta - C” może dotyczyć jednej bądź większej liczby osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie.

W zakresie sprawców przemocy w rodzinie zespoły interdyscyplinarne lub grupy robocze sporządziły w 2019 r. - 48 299 formularzy „Niebieska Karta - D”, które wypełnia się, zgodnie z §8 ust. 6 w/w rozporządzenia, w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.

W 2019 r. zespoły interdyscyplinarne zakończyły łącznie 72 473 procedury „Niebieskiej Karty”, w tym w 51 124 przypadkach na skutek zakończenia ustania przemocy w rodzinie lub zrealizowania indywidualnego planu pomocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie, zaś w 21 349 przypadkach, na skutek rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań (np. konflikt, brak stwierdzenia przemocy w rodzinie).

Wydaje się, że wobec nawiązania ścisłej współpracy podmiotów, w ramach zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych, mniej jest przypadków powielania działań w postaci wypełniania formularza „Niebieska Karta - A” przez przedstawicieli różnych służb. Należy zaznaczyć, iż jedynie niewielki odsetek spraw dotyczących stosowania przemocy w rodzinie kończy się sporządzeniem przez prokuraturę aktu oskarżenia do sądu. Ma na to wpływ m.in. wycofanie się pokrzywdzonych z dotychczasowego stanowiska i odmowa składania zeznań w sprawie, co skutkuje brakiem wystarczającego materiału dowodowego w sprawie, niezbędnego do sporządzenia i obronienia w sądzie aktu oskarżenia.

Obserwuje się trend spadkowy w diagnozowaniu przypadków przemocy w rodzinie. Fakt ten wynika ze wzrostu świadomości społecznej na skutek prowadzonych kampanii społecznych. Nie należy jednak zapominać, iż przy ocenie skali zjawiska przemocy w rodzinie należy wziąć pod uwagę ilość zdarzeń nienotowanych przez Policję, ani żadną ze służb, z przyczyn, o których mowa była powyżej. W związku z licznymi czynnikami hamującymi pokrzywdzonych przed ujawnianiem tego typu zdarzeń, skala zjawiska może przekraczać zdarzenia ujawnione nawet kilkakrotnie. Do takich czynników hamujących można zaliczyć

m.in.: strach ofiary przed sprawcą, wstyd przed rodziną, znajomymi, obawa o los dzieci, obawa o sytuację ekonomiczną rodziny i inne.

Uzyskanie wiarygodnych informacji na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie w Polsce jest niezwykle trudne. Dostępne dane statystyczne dotyczą działań poszczególnych służb w ramach realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, obarczone są błędami wynikającymi ze sposobów gromadzenia danych oraz nie zgłaszaniem przez ofiary większości przypadków przemocy. Trudno jest porównywać dotychczasowe badania i wychwycić tendencje dotyczące samego zjawiska przemocy. W związku z funkcjonowaniem zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych zmienia się świadomość społeczna, zanikają bariery do informowania służb o przemocy. Oznacza to dobry prognozyk w zakresie zmniejszania zjawiska przemocy wobec najbliższych.

W chwili obecnej w działaniu Państwa, należy się skupić na sprawnym funkcjonowaniu systemu, realizacji zadań poszczególnych służb i organów, w także ewentualnym wyeliminowaniu utrudnień organizacyjnych w pracy zespołów interdyscyplinarnych.

4.2 Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w powiecie kolskim

Ofiary przemocy domowej potrzebują zwykle pomocy psychologicznej, prawnej, materialnej, socjalnej, medycznej. Niezmiernie ważna jest współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem ofiarom przemocy domowej. Na terenie naszego powiatu podejmowane są działania zapobiegające przemocy i wspierające ofiary przemocy.

Zgodnie ze swymi kompetencjami na terenie powiatu kolskiego działania dotyczące przemocy w rodzinie podejmują Ośrodki Pomocy Społecznej, Zespoły Interdyscyplinarne, Komenda Powiatowa Policji wraz z jednostkami podległymi, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, szkoły i jednostki ochrony zdrowia oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kole.

Diagnozę występowania zjawiska przemocy w rodzinie przeprowadzono w oparciu o dane uzyskane z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu kolskiego, Komendy Powiatowej Policji w Kole, Sądu Rejonowego w Kole i Prokuratury Rejonowej w Kole. Dane obejmują lata 2018 - 2020.

Komenda Powiatowa Policji w Kole podaje, że w latach 2018 - 2020 na terenie powiatu kolskiego przeprowadzono łącznie 428 interwencji domowych, których przyczyną było stosowanie przemocy w rodzinie.

Tabela nr 2

Liczba interwencji domowych w latach 2018 - 2020, których przyczyną było stosowanie przemocy w rodzinie.

Rok Gmina	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Łącznie
m. Koło	35	36	43	114
gm. Koło	12	16	19	47
gm. Kościelec	12	14	11	37
gm. Osiek Mały	8	23	6	37
gm. Grzegorzew	3	12	17	32
gm. Kłodawa, gm. Chodów, gm. Przedecz	33	48	41	122
gm. Dąbie, gm. Olszówka	5	3	5	13
gm. Babiak	10	5	11	26
Łącznie	118	157	153	428

Źródło: Dane KPP w Kole.

W latach 2018 - 2020 Komenda Powiatowa Policji w Kole zastosowała procedurę „Niebieskiej Karty” w 428 przypadkach, z czego 55 formularzy dotyczyło kolejnego przypadku zastosowania przez sprawcę przemocy wobec członka rodziny (2018 r. - 8, 2019 r. - 30, 2020 r. - 17).

Ilość zastosowanych procedur „Niebieskich Kart” sporządzonych podczas interwencji domowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 3

Ilość wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” podczas interwencji Policji w latach 2018 - 2020.

Rok Gmina	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Łącznie
m. Koło	35	36	43	114
gm. Koło	12	16	19	47
gm. Kościelec	12	14	11	37
gm. Osiek Mały	8	23	6	37
gm. Grzegorzew	3	12	17	32
gm. Kłodawa, gm. Chodów, gm. Przedecz	33	48	41	122
gm. Dąbie, gm. Olszówka	5	3	5	13
gm. Babiak	10	5	11	26
Łącznie	118	157	153	428

Źródło: Dane KPP w Kole.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin, których w opinii KPP w Kole dotyczył problem przemocy. W roku 2018 rodzin tych było 118, w 2019 r. - 157, natomiast w 2020 r. - 153 rodzin.

Tabela nr 4

Liczba rodzin, których dotyczył problem przemocy w latach 2018 - 2020.

Rok Gmina	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Łącznie
m. Koło	34	32	38	104
gm. Koło	11	13	18	42
gm. Kościelec	12	12	10	34
gm. Osiek Mały	8	22	6	36
gm. Grzegorzew	3	12	15	30
gm. Kłodawa, gm. Chodów, gm. Przedecz	30	41	38	109
gm. Dąbie, gm. Olszówka	5	3	4	12
gm. Babiak	9	5	10	24
Łącznie	112	140	139	391

Źródło: Dane KPP w Kole.

Szczegółowe dane dotyczące występowania zjawiska przemocy w rodzinie (dane ilościowe dotyczące ofiar i sprawców przemocy oraz powiadomień o wszczęciu procedury Niebieskiej Karty przesłanych do Ośrodków Pomocy Społecznej i Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołów Interdyscyplinarnych oraz wszczętych postępowań z art. 207 §1 kk) przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 5

Dane dotyczące liczby ofiar i sprawców przemocy oraz czynności podejmowanych przez funkcjonariuszy Policji w latach 2018 - 2020.

Rok	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba osób doświadczonych przemocą w rodzinie ogółem, w tym:	129	159	158
- kobiety	99	143	136
- mężczyźni	21	14	16
- nieletni	9	2	6
Liczba sprawców przemocy w rodzinie, w tym:	118	157	155
- kobiety	18	11	8
- mężczyźni	100	146	145
- nieletni	0	0	2
Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	71	88	72
- kobiety	5	0	2
- mężczyźni	66	88	70
- małoletni	0	0	0
Liczba wszczętych postępowań z art. 207 § 1 kk	75	64	87
Liczba powiadomień wysłanych do OPS, GKRP, ZI	118	149	152

Źródło: Dane KPP w Kole.

Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie powiatu kolskiego przyjęły łącznie 261 zgłoszeń dotyczących stosowania przemocy w rodzinie.

Tabela nr 6

Liczba zgłoszeń dotyczących stosowania przemocy w rodzinie przyjętych w latach 2018 - 2021 (dane OPS).

Rok Gmina	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Łącznie
Miasto Koło	1	0	1	2
Gmina Koło	2	3	1	6
Grzegorzew	4	11	16	31
Olszówka	10	6	4	20
Dąbie	0	0	2	2
Kłodawa	27	44	29	100
Przedecz	5	9	5	19
Chodów	0	0	0	0
Babiak	1	2	2	5
Osiek Mały	9	24	6	39
Kościelec	9	16	12	37
Łącznie	68	115	78	261

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z OPS z terenu powiatu kolskiego.

Problem przemocy dotyczył łącznie 490 rodzin.

Tabela nr 7

Liczba rodzin, których dotyczył problem przemocy w latach 2018 - 2020 (dane OPS).

Rok Gmina	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Łącznie
Miasto Koło	42	34	45	121
Gmina Koło	25	23	25	73
Grzegorzew	7	10	16	33
Olszówka	11	7	4	22
Dąbie	6	8	1	15
Kłodawa	25	40	28	93
Przedecz	5	11	5	21
Chodów	9	16	11	36
Babiał	1	2	2	5
Osiek Mały	12	18	10	40
Kościelec	9	11	11	31
Łącznie	152	180	158	490

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z OPS z terenu powiatu kolskiego.

W wyniku podjętych działań mających na celu przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie pracownicy socjalni założyli łącznie 26 „Niebieskich Kart”.

Tabela nr 8

Liczba formularzy „Niebieska Karta - A” założonych przez pracowników socjalnych w latach 2018 - 2020 (dane OPS).

Rok Gmina	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Łącznie
Miasto Koło	1	0	1	2
Gmina Koło	2	3	1	6
Grzegorzew	0	1	0	1
Olszówka	2	0	0	2
Dąbie	1	0	0	1
Kłodawa	3	1	1	5
Przedecz	0	1	0	1
Chodów	0	0	0	0
Babiał	1	2	2	5
Osiek Mały	0	0	0	0
Kościelec	1	1	1	3
Łącznie	11	9	6	26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z OPS z terenu powiatu kolskiego.

Zespoły interdyscyplinarne do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie funkcjonujące na terenie powiatu kolskiego w 2018 r. otrzymały łącznie 160 formularze „Niebieskiej Karty - A” dotyczących podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie. W 2019 r. wpłynęło łącznie 196 formularzy, zaś w 2020 r. było ich 165. Szczegółowe dane dotyczące liczby formularzy „Niebieskiej karty - A”, które wpłynęły do poszczególnych gminnych zespołów interdyscyplinarnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 9

Liczba otrzymanych formularzy „Niebieska Karta - A” (dane ZI).

Gmina	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Łącznie
m. Koło	42	34	45	121
Koło	15	16	13	44
Kościelec	9	16	12	37
Osiek Mały	9	24	6	39
Babinek	24	17	25	66
Grzegorzew	4	11	16	31
Olszówka	10	6	4	20
Kłodawa	27	44	29	100
Przedecz	5	8	5	18
Chodów	9	10	8	27
Dąbie	6	10	2	18
Łącznie	160	196	165	521

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu kolskiego.

Zespoły interdyscyplinarne wypełniły łącznie w 2018 r. - 133 formularze „Niebieskiej Karty - C” w obecności zaproszonych na posiedzenie zespołu osób, co, do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie. W 2019 r. wypełnionych było 174 formularze, w 2020 było ich 134.

Tabela nr 10

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta - C” (dane ZI).

Gmina	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Łącznie
m. Koło	42	33	37	112
Koło	11	11	9	31
Kościelec	9	16	12	37
Osiek Mały	5	21	4	30
Babinek	12	14	20	46
Grzegorzew	5	8	14	27
Olszówka	9	4	2	15
Kłodawa	30	45	28	103
Przedecz	5	9	5	19
Chodów	0	5	2	7
Dąbie	5	8	1	14
Łącznie	133	174	134	441

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu kolskiego.

W 2018 r. zespoły interdyscyplinarne wypełniły 344 formularze „Niebieskiej Karty - D” w obecności osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. W 2019 r. zespoły interdyscyplinarne wypełniły 139 formularzy, zaś w 2020 r. - 111.

Tabela nr 11

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta - D” (dane ZI).

Gmina	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Łącznie
m. Koło	15	16	23	54
Koło	10	8	4	22

Kościelec	9	16	12	37
Osiek Mały	5	17	4	26
Babiał	6	10	11	27
Grzegorzew	4	8	17	29
Olszówka	9	4	4	17
Kłodawa	26	41	27	94
Przedecz	5	9	4	18
Chodów	0	2	4	6
Dąbie	5	8	1	14
Łącznie	94	139	111	344

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu kolskiego.

Według danych przekazanych przez zespoły interdyscyplinarne problem przemocy w rodzinie dotyczył łącznie 594 rodzin, w tym:

- w 2018 r. - 200 rodzin
- w 2019 r. - 205 rodzin
- w 2020 r. - 189 rodzin

Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 12

Liczba rodzin, których dotyczył problem przemocy w rodzinie (dane ZI).

Gmina	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Łącznie
m. Koło	71	49	61	181
Koło	25	23	25	73
Kościelec	9	11	11	31
Osiek Mały	12	18	10	40
Babiał	20	12	17	49
Grzegorzew	7	10	16	33
Olszówka	11	7	4	22
Kłodawa	25	40	28	93
Przedecz	5	11	5	21
Chodów	9	16	11	36
Dąbie	6	8	1	15
Łącznie	200	205	189	594

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu kolskiego.

W ocenie zespołów interdyscyplinarnych w latach 2018 - 2020, aż 504 mieszkańców powiatu było sprawcami przemocy w rodzinie, w tym:

- w roku 2018 - 162
- w roku 2019 - 169
- w roku 2020 - 173

Najczęściej sprawcami przemocy byli mieszkańcy miasta Koła, gminy Koło oraz miasta i gminy Kłodawa.

Tabela nr 13

Liczba sprawców przemocy (dane ZI).

Gmina	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Łącznie
m. Koło	40	33	44	117
Koło	25	23	25	73
Kościelec	9	12	11	32
Osiek Mały	12	18	10	40
Babiak	20	17	18	55
Grzegorzew	7	10	16	33
Olszówka	10	4	4	18
Kłodawa	25	26	27	78
Przedecz	5	9	4	18
Chodów	9	16	13	38
Dąbie	0	1	1	2
Łącznie	162	169	173	504

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu kolskiego.

Poniższa tabela przedstawia liczbę opracowanych przez zespoły interdyscyplinarne oraz realizowanych w poszczególnych latach planów pomocy dla osób i rodzin, co, do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą.

Tabela nr 14

Liczba opracowanych i realizowanych indywidualnych planów pomocy (dane ZI).

Gmina	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Łącznie
m. Koło	42	33	37	112
Koło	10	22	20	52
Kościelec	9	11	11	31
Osiek Mały	12	18	10	40
Babiak	20	12	17	49
Grzegorzew	4	11	16	31
Olszówka	10	4	2	16
Kłodawa	27	44	29	100
Przedecz	5	9	5	19
Chodów	9	16	11	36
Dąbie	6	8	1	15
Łącznie	154	188	159	501

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu kolskiego.

Jak wynika z poniższej tabeli, jedynie niewielki odsetek prowadzonych przez zespoły interdyscyplinarne postępowań kończy się przekazaniem sprawy organowi właściwemu do prowadzenia postępowania przygotowawczego.

Tabela nr 15

Liczba spraw przekazanych organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego (dane ZI).

Gmina	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Łącznie
m. Koło	0	0	0	0
Koło	1	2	2	5
Kościelec	0	0	0	0
Osiek Mały	0	0	0	0
Babinek	9	6	5	20
Grzegorzew	0	0	0	0
Olszówka	3	1	0	4
Kłodawa	7	13	4	24
Przedecz	0	1	0	1
Chodów	1	2	1	4
Dąbie	0	2	1	3
Łącznie	21	27	13	61

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu kolskiego.

W latach 2018 - 2020 zespoły interdyscyplinarne zakończyły łącznie 453 procedury „Niebieskiej Karty”. Zakończenie procedury następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie, po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy oraz w przypadku rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Tabela nr 16

Liczba zakończonych procedur (dane ZI).

Gmina	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Łącznie
m. Koło	49	35	32	116
Koło	18	12	21	51
Kościelec	5	13	9	27
Osiek Mały	5	10	8	23
Babinek	7	11	30	48
Grzegorzew	5	6	16	27
Olszówka	12	7	3	22
Kłodawa	24	40	23	87
Przedecz	3	9	3	15
Chodów	4	12	6	22
Dąbie	6	8	1	15
Łącznie	138	163	152	453

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu kolskiego.

Poniższa tabela przedstawia liczbę zakończonych procedur wyłącznie w przypadku rozstrzygnięcia o braku podejmowania działań.

Tabela nr 17

Liczba rozstrzygnięć o braku zasadności podejmowania działań (dane ZI).

Gmina	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Łącznie
m. Koło	23	8	1	32
Koło	9	6	12	27
Kościelec	0	1	2	3
Osiek Mały	2	2	0	4
Babinek	1	0	0	1
Grzegorzew	0	0	1	1
Olszówka	1	2	0	3
Kłodawa	2	10	11	23
Przedecz	0	0	0	0
Chodów	0	1	1	2
Dąbie	0	2	1	3
Łącznie	38	32	29	99

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu kolskiego.

Prokuratura działa w oparciu o ustawę o prokuraturze, kodeks postępowania karnego i inne akty prawne. W przypadku podejrzenia o popełnieniu przestępstwa prokuratura ma obowiązek: wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy popełniono przestępstwo, zlecić zebranie i zabezpieczenie dowodów, zlecić ujęcie sprawcy. Może też zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci np. dozoru policyjnego lub wystąpić do sądu z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania. W zależności od oceny materiału dowodowego postępowanie może zakończyć się skierowaniem do sądu aktu oskarżenia lub umorzeniem postępowania. Świadkowie przemocy lub osoby poszkodowane mogą złożyć w prokuraturze (lub na policji) zawiadomienie o przestępstwie ściganym z urzędu. Przestępstwa ścigane z urzędu, to przestępstwa, w których obowiązkiem państwa jest ściganie sprawcy, bez względu na to czy chce tego czy też nie pokrzywdzony.

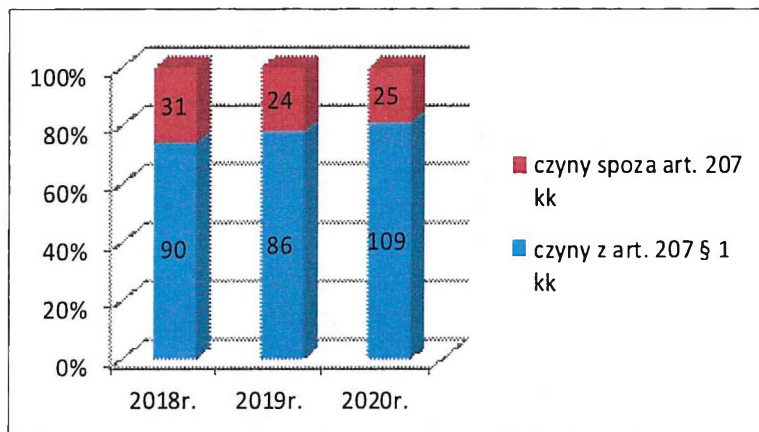
Dowodami w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie są:

- obdukcja lub zaświadczenie o stanie zdrowia,
- zeznania świadków - bezpośrednich - czyli osób, które widziały bądź słyszały dane zajście lub pośrednich, czyli takich, które bezpośrednio nie uczestniczyły w zajściu, ale dowiedziały się o nim np. od osoby pokrzywdzonej,
- „Niebieska Karta”,
- interwencje policji,
- pobyty sprawcy w placówkach tj. izba wytrzeźwień,
- jeżeli sprawca jest agresywny i niszczy sprzęt domowy można złożyć wniosek o oględziny mieszkania (na podstawie art.167 k.p.k mogą zostać przeprowadzone również z urzędu). Prokurator może na wniosek policji lub z urzędu (np. po otrzymaniu informacji od osoby pokrzywdzonej, że dalsze wspólne zamieszkiwanie ze sprawcą zagraża zdrowiu i życiu) może wystąpić z wnioskiem do Sądu o dozór policji z obowiązkiem opuszczenia lokalu przez sprawcę zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym (maksymalnie 6 miesięcy ze wskazaniem na wniosek oskarżonego miejsca pobytu w placówkach zapewniających miejsca noclegowe) i jeżeli sprawca tego nie uczyni stosowany jest środek izolacyjny w postaci tymczasowego aresztowania (art. 275a k.p.k.).

Prokuratura Rejonowa w Kole w latach 2018 - 2020 wszczęła łącznie 365 postępowań dotyczących występowania przemocy w rodzinie, z tego:

- za czyny z art. 207 kk - 285 postępowań;
- za czyny spoza art. 207 kk - 80 postępowań.

Poniższy wykres przedstawia graficzne ujęcie wszczętych przez prokuraturę postępowań w latach 2018 - 2020 z podziałem na kwalifikację prawną czynu.

Według danych Prokuratury Rejonowej w Kole w latach 2018 - 2020 sporządzono łącznie 132 akty oskarżenia skierowane do Sądu w sprawie przemocy w rodzinie z art. 207 kk, w tym:

- w 2018 r. - 45, wniosków o skazanie na podstawie art. 335 kpk - 17, wniosek o umorzenie postępowania na podstawie art. 324 kpk - 1,
- w 2019 r. - 33, wniosków o skazanie na podstawie art. 335kpk - 11, wniosek o umorzenie postępowania na podstawie art. 324 kpk - 3,
- w 2020 r. - 54, wniosków o skazanie na podstawie art. 335 kpk - 13, wniosek o umorzenie postępowania na podstawie art. 324 kpk - 1.

Natomiast w latach 2018 -2020 zastosowano łącznie 37 środków zapobiegawczych (w formie opuszczenia przez sprawcę przemocy w rodzinie lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym), w tym:

- w 2018 r. - 7,
- w 2019 r. - 6,
- w 2020 r. - 24.

Z informacji Prokuratury Rejonowej w Kole wynika, że w latach 2018 - 2020 nie skierowano żadnego wniosku do Sądu o przedłużenie ww. środka zapobiegawczego.

Sąd Rejonowy w Kole podaje, iż w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie w latach 2018 - 2020 skazano łącznie 139 osób za przestępstwa z art. 207§ 1 Kodeksu Karnego, w tym:

- w 2018 r. - 55 osób,
- w 2019 r. - 46 osób,
- w 2020 r. - 38 osób.

W tym za przestępstwa dotyczące przemocy w rodzinie z art. 207 kk z nakazem opuszczenia lokalu mieszkalnego było łącznie 26 osoby (w 2018 r. - 9 osób, w 2019 r. - 7 osób, w 2020 r. - 10 osób).

4.3 Podsumowanie

Przedstawione dane dotyczące występowania zjawiska przemocy w rodzinie, jak i niektórych działań podejmowanych w celu jej ograniczenia, nie w pełni odzwierciedlają rzeczywistą skalę tego problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często jest ukrywana, a osoby doznające przemocy milczą w cierpieniu. Faktem jest, że przemoc to przestępstwo ścigane z urzędu, jest realnym zagrożeniem dla zdrowia i życia, powoduje poważne urazy psychiczne.

Na terenie powiatu kolskiego przemoc najczęściej występuje w rodzinach najuboższych, posiadających niski stopień wykształcenia i małą świadomość społeczną. Czynnikiem najczęściej powiązanym ze stosowaniem przemocy w rodzinie jest nadużywanie alkoholu przez sprawców przemocy.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, ofiary przemocy coraz częściej przerywają milczenie, poszukują skutecznych metod rozwiązania problemu, coraz częściej korzystają z usług instytucji świadczących profesjonalną pomoc i wsparcie.

Powyższa diagnoza pozwala na przedstawienie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu kolskiego, umożliwia określenie nowych przedsięwzięć i opracowanie nowatorskich rozwiązań w celu zmniejszenia skali zjawiska przemocy oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu wsparcia dla osób zagrożonych lub dotkniętych różnymi formami przemocy.

V. Zadania samorządów terytorialnych, służb społecznych oraz organizacji pozarządowych w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Do zadań powiatu należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- interwencji kryzysowej i wsparcia;
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, gmina powinna udzielić schronienia, pożywienia i niezbędnego ubrania osobie tego pozbawionej. Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca noclegowego. Do zadań z zakresu pomocy społecznej dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych przez powiat należy prowadzenie specjalistycznego poradnictwa oraz ośrodków interwencji kryzysowej. Ośrodki interwencji kryzysowej udzielają pomocy w różnorodnych sytuacjach, od kryzysów normatywnych do ostrych kryzysów sytuacyjnych, takich jak próba samobójcza, śmierć bliskiej osoby. Ośrodki interwencji kryzysowej wykorzystywane są również w przypadku specyficznych zagrożeń, takich jak klęski żywiołowe: trzęsienia ziemi, powódzie.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy o pomocy społecznej lub ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Ponieważ związek nadużywania alkoholu z występowaniem przemocy w rodzinie jest niezaprzeczalny, ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, nakłada na gminy obowiązek prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, udziela się pomocy psychologicznej i prawnej. Zadania te winne zostać wpisane w gminnych programach rozwiązywania problemów alkoholowych. Na realizację tego programu gmina przeznacza środki z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu. W przypadku, gdy aktem przemocy towarzyszy picie alkoholu należy powiadomić gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych, która zgodnie z prawem wzywa osobę nadużywającą alkoholu i stosującą przemoc na rozmowę ostrzegawczą, informującą o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy wobec bliskich, udziela wsparcia socjalnego, psychologicznego, prawnego osobom poszkodowanym, informuje członków rodzin o możliwościach szukania pomocy w zakresie problemów alkoholowych i przemocy w rodzinie, prowadzi dokumentację przypadku, a w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania.

Ponadto ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nałożyła na wszystkie osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie obowiązek prawny niezwłocznego zawiadomienia policji lub prokuratora.

Do podstawowych zadań policji należy m.in.:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi.
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Działania chroniące osoby dotknięte przemocą w rodzinie podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem polegają m.in. na:

- podejmowaniu interwencji,
- na sporządzeniu dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- zatrzymaniu osób stosujących przemoc w rodzinie (w zależności od okoliczności),
- wszczęciu postępowania przygotowawczego przeciwko osobie stosującej przemoc w rodzinie w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- wnioskowanie do prokuratury o zastosowanie środków zapobiegawczych.

Osoby wzywające policję mają prawo m.in. do uzyskania od policjantów zapewnienia doraźnego bezpieczeństwa, wykorzystania dokumentacji interwencji policyjnej jako dowodów w sprawie karnej przeciw sprawcy przemocy, zgłoszenia interweniujących policjantów na świadków w sprawie sądowej.

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno-skargowym lub wniosek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo, prokuratura prowadzi bądź nadzoruje prowadzone przez policję postępowanie przygotowawcze dotyczące przemocy w rodzinie.

W uzasadnionym przypadku prokuratura może zastosować środek zapobiegawczy wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie, np.:

- poręczenie majątkowe
- poręczenie społeczne
- dozór policyjny
- nakaz opuszczenia przez oskarżonego lokalu mieszkalnego
- zakaz opuszczania kraju.

Prokuratura może nakazać oskarżonemu o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej opuszczenie lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza, gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził. W postępowaniu przygotowawczym środek ten stosuje się na wniosek policji albo z urzędu.

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego, czy psychicznego.

Pomoc ofiarom przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, obejmuje:

- poinformowanie osoby, co, do których istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała powstałych wskutek użycia siły,
- powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała).

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej.

Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog i psycholog szkolny ma możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka.

Pomoc w przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 roku życia jest ofiarą przemocy lub przestępstwa obejmuje następujące kroki:

- przeprowadzenie rozmowy z osobą doznającą przemocy, w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania godności,
- diagnoza sytuacji i potrzeb osoby, co, do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,

- udzielenie kompleksowych informacji osobie pokrzywdzonej oraz jej rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach udzielenia pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co, do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, a także jej rodziny,
- zorganizowanie niezwłocznego dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co, do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej gminie, w przychodni, poradni, szkole, komisariacie, itp. Organizacje pozarządowe w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie organizują telefony zaufania, punkty informacyjno-konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, hostele, świetlice dla dzieci, pomoc prawną i psychologiczną, grupy wsparcia i grupy psychoedukacyjne.

VI. Cele programu

Celem głównym programu jest ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie kolskim, zwiększenie skuteczności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy oraz zwiększenie dostępności pomocy.

Istotne jest podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych na ochronę ofiar przemocy, edukowanie ofiar, świadków i osób stosujących przemoc oraz korygowanie agresywnych postaw i zachowań.

Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

1. podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie
2. szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie
3. działania w zakresie udzielenia pomocy i ochrony osobom dotkniętym przemocą (wsparcie, poradnictwo, interwencja kryzysowa)
4. oddziaływanie na sprawców przemocy, zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych
5. poprawa skuteczności realizowanych zadań przez instytucje i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie kolskim
7. podejmowanie działań mających na celu poszerzenie zasobu instytucjonalnego świadczącego wieloaspektową pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w stanach kryzysu.

VII. Działania służące realizacji celów

1. Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych na temat przemocy w rodzinie (kampanie społeczne, konferencje).
2. Organizowanie zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży oraz różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nie agresywnym.
3. Poradnictwo specjalistyczne (pedagogiczne, psychologiczne, prawne, rodzinne, socjalne).
4. Procedura „Niebieskiej Karty”.
5. Zapewnienie dzieciom zagrożonym przemocą w rodzinie miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej.
6. Izolacja sprawców przemocy, zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną, nakaz opuszczenia lokalu mieszkalnego.
7. Opracowanie i realizacja programów skierowanych do osób pokrzywdzonych.
8. Podejmowanie działań edukacyjnych wobec sprawców przemocy.

9. Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich, promowanie wartości rodzinnych oraz metod wychowawczych bez użycia przemocy.
10. Doradztwo metodyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i innych organizacji i instytucji z terenu powiatu.
11. Organizowanie szkoleń i warsztatów w zakresie przemocy w rodzinie dla osób zajmujących się tą problematyką (m.in. kadry pomocy społecznej, policji, oświaty itp.).

VIII. Obszary działań

Cele i przewidywane efekty realizacji niniejszych działań odnoszą się do różnych obszarów, m.in.:

- profilaktyka – promowanie wartości rodzinnych, rozwijanie umiejętności interpersonalnych;
- edukacja – przekazywanie wiedzy na temat zjawiska przemocy, jego skutków, informowanie o możliwych formach pomocy;
- interwencja – przerwanie przemocy, ochrona ofiar, izolacja i oddziaływanie na sprawców;
- wspieranie – przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia i bezradności u ofiar przemocy, uświadamianie praw i możliwości rozwiązania problemu poprzez pomoc psychologiczną, prawną i socjalną.

IX. Odbiorcy programu

1. Społeczność lokalna.
2. Ofiary przemocy w rodzinie.
3. Sprawcy przemocy w rodzinie.
4. Świadkowie przemocy w rodzinie.
5. Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

X. Przewidywane efekty realizacji programu

1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.
2. Odpowiednie przygotowanie osób pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
3. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie na terenie powiatu kolskiego.
4. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy oraz znajdującym się w stanie kryzysu.
5. Niwelowanie skutków przemocy w rodzinie.

XI. Realizatorzy programu

Działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy powinny być prowadzone we wszystkich jednostkach na terenie powiatu, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną, czy też wsparciem rodziny i jej członków. Niezbędna jest chęć współpracy między osobami i instytucjami działającymi we wskazanym obszarze przy zastosowaniu następujących zasad:

- **interdyscyplinarności** - wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów o różnych zawodach, będących przedstawicielami różnych

instytucji i organizacji, kluczowa jest praca zespołowa i współpraca;
- **kompleksowości**, z uwagi na fakt, iż przemoc jest zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym.
Realizatorami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w powiecie kolskim są:

1. Starostwo Powiatowe w Kole,
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kole,
3. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu kolskiego,
4. Zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Komenda Powiatowa Policji w Kole,
6. Sąd Rejonowy w Kole,
7. Prokuratura Rejonowa w Kole,
8. Placówki oświatowe,
9. Zakłady Opieki Zdrowotnej,
10. Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i inne podmioty zajmujące się problemem przemocy w rodzinie.

XII. Wskaźniki realizacji celów

- Liczba zorganizowanych spotkań i szkoleń.
- Liczba osób biorących udział w spotkaniach i szkoleniach.
- Liczba udzielonych porad metodycznych.
- Liczba przeprowadzonych kampanii.
- Liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi.
- Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego.
- Liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”.
- Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej z powodu przemocy w rodzinie.
- Liczba ofiar i sprawców przemocy w rodzinie, wobec których podjęto czynności interwencyjne i wspierające.

XIII. Zasady finansowania Programu

Realizacja działań przewidzianych w niniejszym Programie finansowana będzie ze środków budżetu państwa, środków własnych, środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł oraz środków własnych bezpośrednich realizatorów poszczególnych zadań Programu.

XIV. Monitorowanie i sprawozdawczość

Monitorowanie przebiegu realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Dyrektor PCPR w ramach corocznie przedstawianego Radzie Powiatu Kolskiego sprawozdania z działalności jednostki przedłoży również informację o realizacji Programu.

Zakończenie

Przemoc w rodzinie dotyczy znaczącej części populacji, należy zatem stale poszukiwać odpowiednich sposobów skutecznej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie i pracy ze sprawcą.

W poszukiwanie skutecznych form przeciwdziałania przemocy w rodzinie angażuje się coraz więcej profesjonalistów, organizacji i instytucji. W sytuacji, kiedy członkowie rodziny

nie są w stanie sami poradzić sobie z występującym problemem, należy zaoferować im skuteczne wsparcie i pomoc.

Zajmowanie się przemocą domową wymaga zrozumienia złożoności zjawisk życia rodzinnego, jak i szczególnej troski oraz uwagi w trakcie interwencji. Aby skutecznie i szybko zapewnić pomoc ofiarom przemocy w rodzinie należy wypracować wysoką jakość współpracy między instytucjami, organizacjami i służbami. Taka zdolność do stworzenia lokalnej koalicji jest pierwszym krokiem w drodze ku profesjonalnemu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i ochronie ofiar.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej nadaje wszystkim obywatelom szereg wolności, praw i obowiązków. Zgodnie z art. 33 Konstytucji podkreśla, że: „*kobieta i mężczyzna mają równe prawa w życiu rodzinnym, społecznym i gospodarczym*”, zaś przepis z art. 40 Konstytucji mówi, że: „*nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych*”. Zgodnie z art. 41 „*każdemu zapewnia się nietykalność osobistą i wolność osobistą. Pozbawienie lub ograniczenie wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie*”. Zgodnie z art. 71 ust. 1 „*państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych*”. Zgodnie z art. 72 ust. 1 „*Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją*”. Uwzględniając powyższe, należy dołożyć szczególnych starań, by osoba, której wolności i prawa są ograniczone, miała możliwość uzyskania specjalistycznej pomocy, której celem będzie rozwiązanie trudnej sytuacji życiowej.

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać, bić innych. Dlatego też przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym przez prawo. Każdy, kto wie lub jest świadkiem tego zjawiska powinien poinformować o tym odpowiednie służby, które są zobowiązane do ochrony ofiar i udzielenia wszechstronnej pomocy.

W związku z powyższym konieczne jest podjęcie szerokiego, dobrze zorganizowanego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a jego realizacja powinna wpłynąć na poprawę stanu bezpieczeństwa życia codziennego rodziny.

Zakładając, że realizacja niniejszego programu będzie stanowiła wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie przebiegać wielopoziomowo we wszystkich instytucjach i organizacjach zobligowanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Powiatu Kolskiego
Marek Świątek
Marek Świątek

Uzasadnienie
do Uchwały Nr XLVII/335/2021
Rady Powiatu Kolskiego
z dnia 22 grudnia 2021r.

w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) do zadań własnych powiatu należy w szczególności opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Uchwałą Nr XXXVIII/258/2017 Rady Powiatu Kolskiego z dnia 28 września 2017 r. uchwalono „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2021”.

Mając na uwadze powyższe istnieje potrzeba uchwalenia nowego programu, który obejmować będzie kolejne lata.

Przedmiotowy program, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały, obejmuje w szczególności kierunki, metody i cele działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

W związku z powyższym za zasadne uznano opracowanie i przyjęcie do realizacji Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Powiatu Kolskiego
Marek Świątek
Marek Świątek